

BİLANÇO

TÜRMOB AYLIK YAYIN ORGANI • SAYI : 106 • AĞUSTOS 2005 3.50 YTL (3.500.000.-TL)

- *Ekonomide üç yıllık hedef*
- *Bütçede olumlu performans*
- *Elektronik imza başladı*
- *Ekonomik büyüme hız kesti*

Ekonomik Rapor

Sahibi

Mehmet TİMUR

Genel Yayın Yönetmeni

Nail SANLI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ali Ekber DOĞANOĞLU

Yayın Kurulu

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMOB

Basın Yayın Dağıtım İşletmesi
tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

Adres

Gençlik Caddesi No:107
06570 Anıttepe - ANKARA
Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)

Fax: (0.312) 232 50 73

http: www.turmob.org.tr

e-mail:alid@turmob.org.tr

Baskı

Fersa Matbaası
(0.312) 278 43 56

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya
tamamı alıntı yapılamaz

Dünya Muhasebe Kongresi

Onyedinci Dünya Muhasebe Kongresi 13-16 Kasım 2006 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştireceğiz. Dünya Muhasebe Kongresi'nin İstanbul'da gerçekleşecek olması sistematik ve başarılı bir çalışmanın sonucunda olmuştur

Kongrenin ana teması "*Dünya Çapında Ekonomik Kalkınma ve İstikrar İçin Muhasebe Mesleği*" olacak.

Genel toplantıların başlıkları ise şöyle;

- 1) Ekonomik büyüme, sermaye piyasasında istikrar ve muhasebe mesleği,
- 2) Muhasebe mesleği, muhasebeciler ve gelişmekte olan ülkelerde ekonomik kalkınma,
- 3) Değer yaratmada profesyonel muhasebeciler.

Bütün katılımcıların izleyeceği genel toplantılarda çerçevesi çizilecek bu konuların alt başlıkları, kongrenin küçük çalışma gruplarında sunulacak, araştırma bulguları yardımıyla incelenecek ve öneriler geliştirilecek.

Dört yıllık aralıklarla düzenlenen ve muhasebe mesleğinin olimpiyatı niteliğindeki kongreye 15 bin dolayında katılımcı gelmesini bekliyoruz.

Meslek örgütümüz dünyanın her bölgesinden gelecek 15 bin meslektaşını İstanbul'da ağırlayacak. Meslektaşlarımıza çeşitli etkinliklerle coşkulu bir bayram yaşatma düşüncesindeyiz.

Kongre, ekonomik kalkınma ve istikrar için muhasebe mesleğine düşen görevleri saptayarak yeni perspektiflerde sunacak.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik. Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Sekreter

Ekonomide üç yıllık hedef

Orta vadeli mali planla 2006- 2008 yıllarını kapsayacak temel makro ekonomik göstergeler ile vergi hedefleri belirlendi. GSYİH'nın üç yıl boyunca yüzde beş büyümesi hedeflendi. Vergi gelirlerinin GSYİH oranı ise seviyesini koruyacak.

Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan "Orta Vadeli Mali Plan (2006-2008)"ın kabul edilerek yayımlandı. Orta vadeli mali plan, orta vadeli programda belirlenen temel amaç ve politikaların hayata geçirilmesine yönelik olarak hazırlanan, merkezi yönetim bütçe büyüklüklerini ve kurumsal bazda ödenek teklif tavanlarını belirleyen bir belge niteliğinde. Genel ve özel bütçe kapsamındaki idareler, bu iki belge ile belirlenen sınırlar içinde kendi kurumsal önceliklerini saptayarak bütçelerini hazırlayacaklar.

Planla beraber ilk defa çok yıllık bütçeleme uygulamaya konulacak. Üç yıllık süreç boyunca, ekonomide sürdürülebilir büyüme ortamının devam ettirilmesi ve ekonomik istikrarın güçlendirilmesi hedeflenirken, enflasyondaki düşüş eğiliminin süreceği tahmin edilmekte. Ayrıca, Avrupa Birliği ile yapılacak tam üyeliğe ilişkin müzakere sürecinde doğrudan yabancı yatırımların artması ve ekonomik büyüme ile birlikte, yaratılan istihdamda belirgin bir artış beklenmektedir.

Yine bu dönemde, Avrupa Birliği müktesebatının gereklerine uygun olarak kamu mali yönetimin-

deki reform çalışmaları tamamlanacak. Bu suretle, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bütçe hakkı güçlendirilirken, çok yıllık bütçeleme anlayışının benimsenmesiyle bütçelerin öngörülebilirliği de sağlanmış olacak.

2006-2008 yılları boyunca gayri safi yurt içi hasıla büyümesi yüzde beş olarak hedeflendi. Kişi başına milli gelir ise sırasıyla 4.981 dolar, 5.289 dolar ve 5.621 dolar olarak tahmin edildi. İşsizlik oranının ise yüzde 10'dan yüzde 9.6'ya gerilemesi öngörüldü. İhracatın 2008 yılı itibariyle 100 milyar doları aşması, ithalatın ise yine aynı yıl için 147 mil-

yar dolara ulaşması bekleniyor. Enflasyon hedefi de 2006 için yüzde 5 ve izleyen iki yıl için yüzde 4 olarak öngörüldü.

Bütçe giderleri içinde faiz giderlerine ayrılan pay, giderek azalacak ve 2007 yılından sonra en büyük gider kalemi olma özelliğini kaybedecek. Bunun yanı sıra, hâlen mal ve hizmet giderleri içinde izlenen tedavi ve ilaç giderlerinin, 2007 yılından itibaren genel sağlık sigortası kapsamında cari transferler içinde izlenecek olması nedeniyle; sağlık, sosyal yardım ve sosyal güvenlik giderlerine yönelik cari transferlerin bütçeden aldığı pay giderek artacak. Personel giderleri ise, 2006-2008

yıllarını kapsayan dönemde faiz giderleri ile cari transferlerden sonra en büyük gider kalemi olacaktır.

2006-2008 döneminde, merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYİH'ya oranının azalması ve 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla yüzde 29.86, yüzde 27.59 ve yüzde 25.84 olarak gerçekleşmesi öngörüldü. Faiz giderlerinin, bu dönemde azalma eğilimini sürdürerek 2008 yılında GSYİH'ya oranının yüzde 6.41'e düşeceği tahmin edildi. Böylece, faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısı büyük ölçüde azalacak.

Sosyal güvenlik ve genel sağlık sigortası reformunun 2007 yılın-

dan itibaren uygulamaya konulacağı varsayılarak, sosyal güvenlik kurumlarına Devlet primi giderleri ile cari transferlerde önemli bir artış öngörüldü.

Vergi gelirleri performansının artırılması ve mükellefler arasında kayıt dışı ekonomiden kaynaklanan rekabet eşitsizliğinin ortadan kaldırılması amacıyla, bu dönemde kayıt dışı ekonomiye karşı yürütülen mücadele yoğun bir şekilde sürdürülecek. Bu kapsamda, vergi idaresinin teknolojik altyapısı güçlendirilecek, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile Gelir İdaresi Başkanlığı arasındaki işbirliği artırılacak ve vergi inceleme elemanı sayısı uluslararası

Temel Makro Ekonomik Göstergeler

	2006	2007	2008
GSYİH Büyümesi (%)	5.0	5.0	5.0
GSYİH (Milyon YTL, Cari Fiyatlarla)	536.259	588.155	642.266
GSYİH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	364.9	392.5	422.4
Kişi Başına Milli Gelir (GSYİH, \$)	4.981	5.289	5.621
İşsizlik Oranı (%)	10.0	9.8	9.6
İhracat (FOB) (Milyar \$)	84.1	93.7	105.8
İthalat (CIF) (Milyar \$)	122.6	133.7	146.8
Dış Ticaret Dengesi (Milyar \$)	-38.5	-40.0	-41.0
Cari İşlemler Dengesi / GSYİH (%)	-4.0	-3.5	-3.1
Dış Ticaret Hacmi / GSYİH (%)	56.7	57.9	59.8
TÜFE Yıl Sonu (%)	5.0	4.0	4.0

BİLANÇO

Ekonomik Sınıflandırma Bazında Bütçe Ödenek Teklif Tavanları			
(Milyon YTL)	2006	2007	2008
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	160.143	162.280	165.958
Merkezi Yönetim Faiz Dışı Giderler	111.212	118.228	124.810
I. Personel Giderleri	35.202	37.449	38.775
II. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	4.895	7.022	7.466
III. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	16.469	13.417	13.745
IV. Faiz Giderleri	48.931	44.052	41.148
V. Cari Transferler	36.590	41.650	45.371
VI. Sermaye Giderleri	12.283	12.851	13.363
VII. Sermaye Transferleri	1.275	1.317	1.372
VIII. Borç Verme	3.386	3.353	3.490
IX. Yedek Ödenekler	1.112	1.170	1.228

standartlara uygun olarak toplam personelin yüzde 20'sine çıkarılacak. Ayrıca, vergi inceleme ve denetimlerine ilişkin olarak geliştirilecek çağdaş yöntemlerle, veri ambarındaki bilgilerden de faydalanılarak incelemelerde etkinlik ve caydırıcılık artırılacak.

Kayıt dışı ekonominin azaltılması ve sermaye birikiminin artırılması amacıyla, uygulanmakta olan vergi oranlarının düşürülmesi politikasına 2006-2008 yıllarını kapsayan dönemde de devam edilecek. Ayrıca, vergi yoluyla üretim ve istihdamın teşvikine yönelik uygulamalar sürdürülürken, bu amaçla öngörülen teşviklerin

vergi performansını olumsuz bir şekilde etkilemesine meydan verilmeyecek.

OECD ülkelerindeki tecrübelerin ışığında 5345 sayılı Kanunla kurulan ve Maliye Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Gelir İdaresi Başkanlığı, mükellef odaklı bir hizmet anlayışıyla uygulama fonksiyonunu yürütecek şekilde örgütlenmesini 2005 yılı sonuna kadar tamamlayacak. Gelir ve vergi politikalarına ilişkin fonksiyon ise, oluşturulacak yeni bir birimle Bakanlık bünyesinde yürütülecektir. Hazineye ait ve bir kamu hizmetine tahsisli olmayan taşınmazların, izlenmekte olan

ekonomi politikası çerçevesinde ekonomiye kazandırılması ve bütçeye kaynak sağlamak üzere etkin bir şekilde değerlendirilmesine kararlılıkla devam edilecek.

Merkezi yönetim bütçe gelirleri tahmin edilirken, Orta Vadeli Programda yer alan makroekonomik göstergeler ile gelir politikalarının bütçe gelirlerine etkileri ve gelirlerin geçmiş yıllarda gösterdiği eğilim hesaba katıldı. 2006-2008 yıllarını kapsayan dönemde, merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYİH'ya oranı düşme eğilimi göstermekte. Bu bağlamda merkezi yönetim bütçe gelirlerinin (red ve iadeler hariç)

Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri			
	2006	2007	2008
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net) (Milyon YTL)	141.822	150.318	161.638
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Brüt) (Milyon YTL)	130.335	139.821	151.627
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net) / GSYİH (%)	26,45	25,56	25,17
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Brüt) / GSYİH (%)	24,30	23,77	23,61

2008 yılı sonunda yüzde 25.17 düzeyinde olması öngörülmekte. Benzer bir eğilim vergi gelirlerinde de görülecek olup, vergi gelirlerinin (red ve iadeler dahil) GSYİH'ya oranının, 2008 yılında yüzde 23.61'e düşmesi beklenmektedir.

Orta vadede, bütçe açığındaki düşüş eğiliminin devam etmesi ve 2008 yılı sonunda bütçe açığının GSYİH'ya oranının yüzde 0.67'ye düşmesi öngörülmekte. Böylece, son yıllarda oluşturulan mali disiplinin kararlılıkla sürdürülmesi sonucunda, bütçe açığı büyük oranda sorun olmaktan çıkacak ve uzun yıllardan sonra sağlıklı bir bütçe yapısına kavuşulacak.

Hazine Müsteşarlığınca, kamu borç yönetiminde şeffaflığın artı-

rılmasını ve performansa dayalı borçlanmanın asgari maliyet ve makul bir risk seviyesinde gerçekleştirilmesini teminen başlatılan "stratejik ölçüt" uygulaması çerçevesinde;

Borçlanmada karşı karşıya kalınan faiz ve döviz kuru risklerinin hafifletilmesi amacıyla borçlanmanın ağırlıklı olarak sabit faizli ve YTL cinsinden gerçekleştirilmesi,

İç borçlanmada vadenin piyasa koşulları da dikkate alınarak uzatılması,

Nakit ve borç yönetiminde oluşacak likidite riskinin azaltılması amacıyla yıl boyunca yeterli düzeyde rezerv tutulması, hususları stratejik ölçütler olarak belirlendi.

Döviz kuru ve faiz oranlarındaki dalgalanmaların borçlanma üzerinde yaratabileceği riskin hafifletilmesine yönelik olarak belirlenen söz konusu stratejik ölçütler, 2006-2008 döneminde de uygulanacak ve borçlanmada YTL cinsinden ve sabit faizli enstrümanlara ağırlık verilecek.

Son yıllarda kamu brüt ve net borç stokunun GSYİH'ya olan oranında ortaya çıkan düşüş eğiliminin 2006-2008 döneminde de devam etmesi beklenmektedir. Kamu net borç stokunun, 2006'da yüzde 56.5, 2007'de yüzde 52.8, 2008'de ise yüzde 47.8; kamu brüt borç stokunun da 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla yüzde 71.5, yüzde 68.2 ve yüzde 63.5 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmekte.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi			
	2006	2007	2008
Merkezi Yönetim Bütçe Açığı (Milyon YTL)	18.322	11.962	4.320
Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYİH (%)	3,42	2,03	0,67

Arthur Andersen'e verilen cezai hüküm bozuldu

Enron Şirketinin batışı ile ilgili olarak Houston'daki Federal Bölge Mahkemesi tarafından, adaletin yerine gelmesini engellemek amacıyla dokümanları tahrip ettiği suçlamasıyla yargılanan ve jürice suçlu bulunarak 2002 yılı Haziran ayında cezai hüküm giyen Arthur Andersen Denetim Firması hakkındaki karar, bu davayla ilgili temyiz duruşması sonucu, Amerikan Yüksek Mahkemesince bozuldu.¹

Geçtiğimiz Mayıs ayı sonunda Yüksek mahkemeye oy birliği ile alınan karara göre, Arthur Andersen hakkındaki mahkumiyet kararı, Jüriye Bölge Mahkemesi hakimi tarafından verilmiş olan hatalı talimatlara dayanıyordu. Yüksek mahkemeye göre, bu hatalı talimatlar sonucu, Hakimler, Arthur Andersen'in bir kısım şirket dokümanlarını ortadan kaldırmaya, tasfiye etmeye, 2001 yılı sonbaharında Amerikan Menkul Kıymetler ve Takas Komisyonu'na açılacak olan bir araştırmanın etkisiz hale gelmesine, sonuçsuz kalmasına yol açmak için bilinçli olarak niyet etmiş olduğunu ispat etmeksizin karar verdiler. Yüksek Mahkeme'ye göre, Bölge Mahkemesi Hakimi Melinda Harmon, Jüriye, Yasanın, hükümet yetkililerine, Andersen'in bu işi yaparken yasayı çiğnemiş olduğunu bildi-

ğini ispat etme yükümlülüğü getirdiğini açıkça bildirmesi gerekiyordu. Yüksek Mahkeme Başkanı William Rehnquist şöyle diyor: "Örneğin, Jüriye, 'Andersen bu davranışının yasal olduğuna dürtüst ve samimi bir şekilde inanıyor olsa dahi, siz onu mahkum edebilirsiniz' deniyor" Halbuki, olası bir yolsuzluk veya adaletin tecellisine engel olma davranışı, ancak ve ancak, sanki bir suç işleme niyetiyle ve bilgisiyle bu işi yapmış ise yasadışıdır

Hukuk analistleri bu Yüksek Mahkeme kararının, Adalet Bakanlığı'nın, şirketler hakkında ileri sürülen yolsuzluk suçlamalarının üzerine gidebilmesini zorlaştırdığını ifade ediyorlar. Genelde hukukçular Yüksek Mahkemenin kararının, Mahkemenin, Amerika'da şirketlerin, rutin evrak tasfiyesi konusunda daha serbest

davranabilmeleri gerektiği yolundaki kanaatine sempati ile yaklaştığını gösterdiğini ifade ediyorlar. Esasında daha sonra çıkarılan Sarbanes-Oxley yasası ile şirketlerin evrak tasfiye işlemleri daha belirli, açık kurallara bağlanmış ve Andersen'in mahkumiyetine dayanak olan eski yasadaki belirsizlikler giderilmişti.

Andersen firmasının mahkumiyeti Enron Şirketinin 2001 sonunda iflas etmesinden altı ay sonra gelmişti. Enron'un iflası hissedarlar, kreditorler ve şirket çalışanları için o güne kadar misli görülmemiş bir ziyana yol açmıştı.

Hukuk uzmanları aldığı mahkumiyet kararı sonucunda işi tamamıyla bozulan, batma noktasına gelen Andersen için bu kararın artık çok geç kalmış bir karar olduğunu ifade ediyorlar.

(1) Washington Post, 1 Haziran 2005. The New York Times, Haziran 1 2005. The Wall Street Journal Europe, 1 Haziran 2005. Financial times, 1 Haziran 2005.

Bütçeden olumlu performans

Konsolide bütçe 2005 yılının ilk yarısını olumlu bir seyir izleyerek tamamladı. Bütçe gelirleri yüzde 19 oranında artarken, bütçe giderleri yüzde 1.5 seviyesinde kaldı. Bütçe ilk yarı uygulama sonuçları, yıl sonu hedeflerinin rahatlıkla yakalanacağını gösteriyor. Vergi gelirlerindeki artışın temelini ise dolaylı vergiler oluşturdu.

Konsolide bütçe 2005 yılının ilk yarısını olumlu bir performansla tamamladı. Gerçekleşmeler yıl sonu hedeflerinin rahatlıkla yakalanabileceğini gösteriyor. Yılın ilk yarısında gelirler bir önceki yıla göre yüzde 19 artış gösterdi. Vergi gelirleri ise yüzde 18.2 artış kaydetti. Ancak vergi gelirlerindeki artış dolaylı vergilerden kaynaklandı. Gelir vergisi yılın ilk yarısında nominal olarak yüzde 14.7 artarken, kurumlar vergisi ancak 1.4 artış gösterdi. Bütçede gerçekleşen olumlu performansın temelini ise dolaylı vergiler olarak adlandırılan vergilerdeki gelir artışları oluşturdu.

Haziran 2005'te konsolide bütçe giderleri, nominal bazda 2003 yılının aynı ayına göre yüzde 8.5, 2004 yılının aynı ayına göre ise sadece yüzde 1.1 oranında artış gösterdi. Konsolide bütçe gelirleri ise haziran 2003'e göre yüzde 54.9, haziran 2004'e göre de yüzde 44.1 oranında artış kaydetti.

Bütçe açığı ise, 77 milyon YTL olarak gerçekleşti. Bütçe açığının haziran 2003'te bu tutarın yaklaşık 38.3 katı, haziran 2004'te ise yaklaşık 41 katı olduğu hesaba katıldığında, bütçe açığının düşürülmesi konusunda haziran 2005'te dikkate değer bir başarı gösterildiği görülmekte.

Faiz dışı fazla yönünden de önemli bir iyileşme sözkonusudur. Haziran 2003 döneminde 745 milyon YTL, haziran 2004 döneminde ise 382 milyon YTL olan faiz dışı fazla, bu yılın aynı döneminde 2003 ve 2004 yıllarının aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 291.8 ve yüzde 663.5'lik artış göstermiş ve 2 milyar 920 milyon YTL olarak gerçekleşti.

Konsolide bütçe giderlerinin yılsonu gerçekleştirmelerine oranı haziran 2003'te yüzde 7.3, haziran 2004'te ise yüzde 7.4 iken, haziran 2005 döneminde giderlerin bütçe başlangıç ödeneklerine oranı yüzde 6.8 oldu.

BİLANÇO

Benzer bir iyileşme, konsolide bütçe gelirlerinde de yaşandı. Bütçe gelirlerinin yılsonu gerçekleşmesine oranı, haziran 2003'te yüzde 7.3, haziran 2004'te yüzde 6.6 iken, bu yılın aynı döneminde yüzde 8.3'e yükseldi. Sonuç olarak, haziran 2005 döneminde bütçe performansı bütün göstergeler açısından geçmiş yılların aynı dönemine göre oldukça olumlu düzeyde gerçekleşti.

Bütçe açığı, ocak-haziran 2005 döneminde 3 milyar 868 milyon YTL oldu. Bütçe açığının, 2003 ve 2004 yıllarının aynı döneminde bu yılın aynı dönemine göre sırasıyla yaklaşık 6.4 katı ve 3.8 katı oldu.

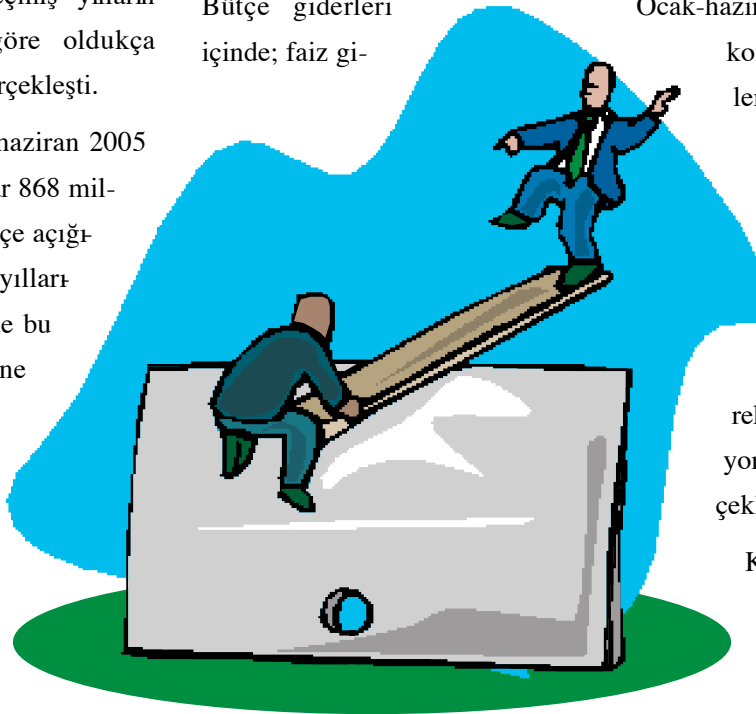
Faiz dışı fazla tutarı da hedeflerle uyumlu bir şekilde gerçekleşmiş ve 2003 ve 2004

yıllarının aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 93.5 ve yüzde 29.9 oranlarında artış kaydedildi. Faiz dışı fazlada, haziran sonu itibarıyla yılsonu hedefinin 2003 yılında yüzde 54.8, 2004 yılında ise yüzde 57.5'i gerçekleştirilmiş iken, bu yılın aynı döneminde faiz dışı fazla hedefinin yüzde 71.6'sı gerçekleştirildi.

Yılın ilk altı aylık döneminde

konsolide bütçe giderleri, hedeflere uygun olarak gerçekleşti. Nominal olarak konsolide bütçe giderleri 2003 yılının aynı dönemine göre yüzde 1.2 oranında azalmış; 2004 yılının aynı dönemine göre ise yüzde 1.5 oranında artarak 65 milyar 379 milyon YTL oldu.

Bütçe giderleri içinde; faiz gi-

derleri 23 milyar 404 milyon, ile ilk sırada yer alırken bunu personel giderleri 15 milyar 729 milyon ve cari transferler 16 milyar 382 milyon izledi.

İlk altı aylık dönemde, bütçe ödeneklerinin yüzde 42'si kullanılmış durumdadır. Bu kullanımlar 2003 yılında yüzde 49.3, 2004 yılında ise yüzde 45.9 olmuştur.

Faiz giderlerindeki iyileşme

ocak-haziran 2005 döneminde de devam etti. Ocak-haziran 2003 döneminde 34 milyar 853 milyon YTL, ocak-haziran 2004 döneminde ise 29 milyar 625 milyon YTL faiz ödemesi yapılmış iken, bu yılın aynı döneminde 23 milyar 404 milyon YTL'lik faiz ödemesi gerçekleştirildi.

Ocak-haziran 2005 döneminde konsolide bütçe gelirleri 2003 ve 2004 yıllarının aynı dönemlerine göre sırasıyla yüzde 51.1 ve yüzde 23.5 oranlarında artış göstererek 61 milyar 511 milyon YTL olarak gerçekleşti.

Konsolide bütçe gelirleri içinde; vergi gelirleri 48 milyar 571 milyon, vergi dışı gelirler 11 milyar 101 milyon, sermaye gelirleri 108 milyon, katma bütçe öz gelirleri 1 milyar 115 milyon YTL oldu.

Haziran sonu itibarıyla tahsil edilen vergi gelirleri bütçe hedefi ile karşılaştırıldığında, yılsonu bütçe hedefinin yüzde 45.6'sının bu dönemde tahsil edildiği görülmektedir. Geçen yılın aynı döneminde, söz konusu oran yüzde 44.2

Çağdaş vergi sistemi için, demokratik sosyal hukuk devleti

Vergi yükünün toplumsal kesimler arasında yeniden dağılımını sağlayacak vergi reformunun en önemli engelini siyasetçiler oluşturuyor. Statü-sünü korumak ve güçlendirmek isteyen bürokrasi engelin ikinci ayağında yer alıyor. Devlet, demokratik-sosyal-hukuk devleti sınırlarına çekildiği ölçüde adaletli bir vergi reformu mümkün olabiliyor. Vergi aflarında vergiye karşı direncin kaynağı oluyor.

Türkiye’de vergi reformu yıllardır en çok tartışılan konuların başında geliyor. Özellikle seçim dönemlerinde siyasi partilerin programlarının en önemli maddelerinin başında vergi reformu yer alıyor. Ancak, Türkiye’de yıllardır kalıcı ve kapsamlı bir vergi reformu gerçekleştirilemedi.

Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkan Vekili **Dr. Genç Osman Yaraşlı** tarafından yapılan ve Maliye Bakanlığınca yayınlanan çalışmada Türkiye’de vergi reformu konusu ayrıntılı bir incelemeyle ele alındı.

Yaraşlı’nın Türkiye’de vergi reformuna ilişkin saptamaları şöyle; Fiskal görevini yerine getiren, adaletli ve basit bir vergi sistemi teşkil edilememesinin siyasi, sosyal ve ekonomik pek çok sebebi vardır. Bunların bir kısmı kısa zamanda giderilebilir sebeplerdir. Bir kısım sebeplerin ortadan kaldırılması ise bir süreç gerektirir.

İyi işleyen bir vergi sistemi kurulamamasının siyasal sebepleri arasında demokratik sistemin yapısal sorunları vardır. Siyasetçinin ufku tabii olarak bir seçim dönemiyle sınırlıdır. Ayrıca siya-

setçi bakımından iktidara gelmeyi ve iktidarda kalmayı sağlayan politika iyi politikadır. Bu durum siyasetçiyi kısa vadeli politikalar izlemeye teşvik eder. Oysa kısa vadede iyi görünen politikalar uzun vadede olumsuz sonuçlar doğurabilir. İşte siyasetçinin sadece bir seçim dönemini esas alarak oluşturduğu ve uyguladığı politikaların, genellikle toplumun uzun vadeli menfaatlerine aykırı sonuçlar vermesi yüzünden demokratik sistemlerin miyop olduğu söylenmiştir. Seçmen davranışları da bu miyopluğu teşvik eden unsurların başında gelir. Ül-

BİLANÇO

kemizde hükümetlerin ortalama ömrünün 16 ay olması ve demokrasinin sık sık kesintiye uğraması da siyasetçilerin kısa vadeli düşünmesini teşvik etmektedir.

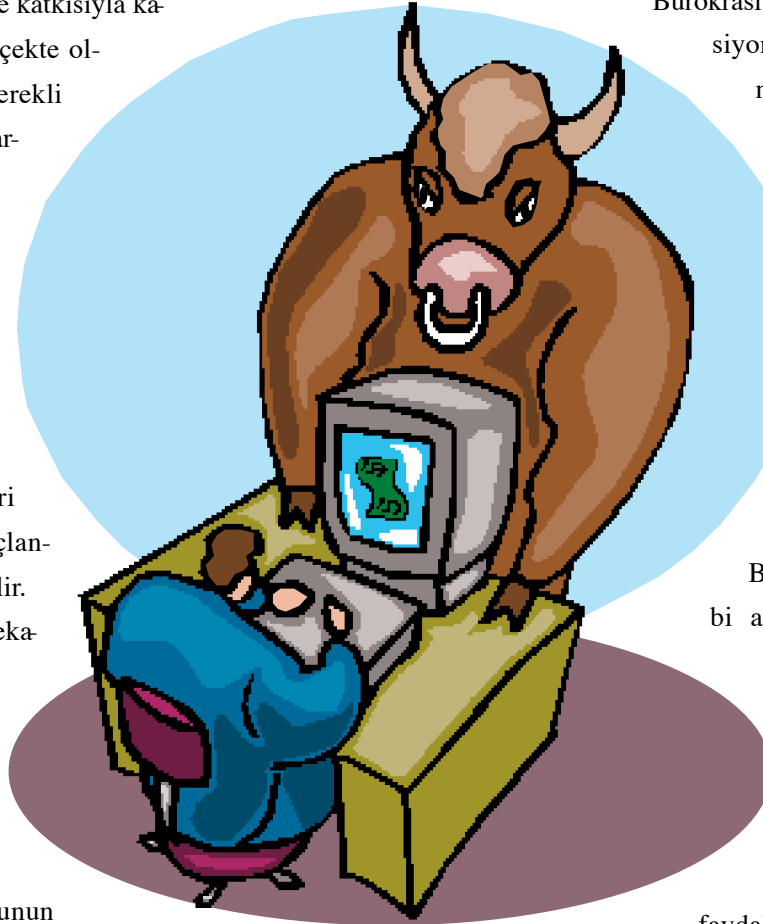
Demokratik sistemin ve seçmenin kısa görüşlülüğü siyasetçiyi mali yanılısma yaratmaya yöneltilir. Bürokrasinin de katkısıyla kamu hizmetleri gerçekte olduğundan daha gerekli ve yararlı; buna karşılık vergi yükü gerçekte olduğundan daha düşük gösterilir. Ayrıca kısa vadede oy desteğinin sürmesi için kamu hizmetleri vergi yerine borçlanmayla finanse edilir. Dolayısıyla bu mekanizmalar tutarlı bir vergi sistemi kurulmasını engeller.

Siyasi istikrarsızlık vergi reformunun önündeki en önemli engellerden biridir. Türkiye’de hükümetlerin ortalama ömrü 16 aydır. Ortalama ömrü 16 ay olan hükümetler, olumlu sonuçları 22-24 ay sonra görülmeye başlanacak bir vergi reformuna sıcak bakmaz.

Öte yandan, vergi reformu vergi yükünün toplumsal kesimler ara-

sında yeniden dağıtımı demektir. Siyasi istikrarsızlık dönemlerinde, zayıf hükümetler güçlü baskı gruplarını karşısına alacak ödeme gücü esasına dayalı bir vergi reformunu yapamazlar.

Ülkedeki güçlü baskı grupları vergi

reformu konusunda hassastır. Burada sorun, her toplumsal kesimin kendi menfaatlerini koruyabilecek biçimde teşkilatlanamaması; teşkilatlanmış olanların da bazılarının çok etkili, bazılarının etkisiz olmasıdır. Bu yüzden Türkiye’deki siyasal sistemin korpora-

tist bir yapıda olduğu ve kamu politikalarının devletle birkaç güçlü çıkar grubu arasındaki müzakerelerden doğduğu iddia edilmektedir. Bu durum adaletli bir vergi reformu yapılmasının önündeki en önemli engellerden biridir.

Bürokrasi de kendi amaç fonksiyonunu maksimize etmeye çalışan bir baskı grubudur. Mesela yerini muhafaza etmek isteyen bürokrat, güçlü baskı gruplarını rahatsız edecek düzenlemelere taraftar olmayabilir. Bürokrasiye olan talebi arttıracığından vergi sisteminin karmaşık hale gelmesinde bir sakınca görülmeyebilir. Vergi inceleme birimleri kıtlık rantından faydalanmak için, ihtiyaç

re-

olduğu halde, yeni eleman alınamaz. Buna karşılık dikey örgütlenmiş bürokratik birimlerde (mesela gelir idaresinde) yöneticiler statülerinin yükseltilmesine, bütçelerinin artırılmasına ve ihtiyaçtan fazla personel alınmasına veya diğer kaynakların tahsis edilmesine çalışabilirler. Bu ba-

kımdan, vergi reformu tasarlanırken bürokrasinin ayrı bir baskı grubu olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Vergi reformunun önündeki en önemli engellerden biri ülkede yaşanan kimlik krizi ve bunun tabii sonucu olan ideolojik devlet anlayışıdır. Bu durum devletin “sosyal hukuk devleti” olmasına manidir. Katılımcı demokrasinin ve sosyal-hukuk devletinin gerçekleştirilemediği toplumlarda devlet-toplum ilişkisi sorunlu olmaktadır. Bu sorunlu ilişki giderek verginin “mali sömürü” aracı veya “haraç” olarak algılanmasına yol açabilmektedir. Böyle bir siyasal düzene karşı gösterilen dolaylı tepki vergi kaçırmayı da meşru sayan bir “ahlaki anarşi” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öyleyse devlet, demokratik-sosyal-hukuk devleti sınırlarına çekilebildiği ölçüde adaletli bir vergi reformu yapmak ve vergi mevzuatına gönüllü uyumu sağlamak mümkün olabilecektir.

Kamu harcamalarında had safhaya ulaşan israf ve yolsuzluk, vergiye karşı direncin sebepleri arasındadır. Gerçekten, ödediği verginin israf edileceğini veya yağmalanacağını düşünen insanların vergiye karşı direnmeleri anlaşılabilir bir tepkidir. İlaveten, ülkemizde kamu kesimi, vergiye karşı direnci besleyecek bir büyük-

lüğe ulaşmıştır. Çünkü 1982 yılında yüzde 15 olan konsolide bütçe harcamalarının GSMH’ya oranı 2001 yılında yüzde 45’e yükselmiş; yani 20 yılda üçe katlanmıştır.

Son olarak, hem vergi mevzuatında hem de uygulamada adaletsizlikler olduğu kanaati toplumda mevcuttur. Bu kanaatin haksız ve yersiz olduğu da söylenemez. Ayrıca ortalama dört senede bir vergi affı çıkarılması da vergiye karşı direnç kaynaklarından birisi olmuştur. Çünkü vergi afları vergisini zamanında ödemeyenleri, zamanında ödeyenler karşısında avantajlı duruma getirmektedir.

Vergi reformunda neyin niçin yapılacağı kadar önemli olan diğer bir husus reformun nasıl ve ne zaman yapılacağıdır. Yöntem ve zamanlamaya ilişkin hususlar üzerinde ülkemizde pek fazla çalışılmamıştır. Halbuki vergi reformunda yöntem ve zamanlama öylesine önemlidir ki, doğru düzenlemelerin yanlış bir yöntemle ve yanlış bir zamanda yapılması, beklenenin tam tersine sonuçlar doğurabilmektedir. Bunun en çarpıcı örneği 1998 yılında 4369 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelerdir.

Bu bakımdan vergi reformu hazırlanırken geniş ölçüde siyasal ve sosyal mutabakatın sağlanması

ve bu mutabakat arayışlarında siyasal inisiyatifin (hükümet ve meclisin) öncü ve dengeleyici bir rol oynaması gerekmektedir. Hakkaniyete uygun bir vergi sistemi üzerinde uzlaşılabilmesi, vergi sisteminin bazı sosyal tabakaların lehine ve bazılarının aleyhine işlemesi uzun vadede topluma ağır maliyetler yükleyecektir.

Vergi reformunun kapsamını etkileyen pek çok faktör vardır. Bunların arasında ekonomik konjunktur, uluslararası ekonomik ilişkiler, teknolojik imkanlar vb. iktisadi ve teknik nitelikli faktörler olabileceği gibi; hükümetlerin tek parti veya koalisyon hükümeti olması, siyasal istikrarın mevcut olup olmadığı, siyasal yapının parçalanma ve kutuplaşma dereceleri gibi siyasal nitelikli faktörler bulunmaktadır.

Vergi kanunları yasama meclislerinde görüşüleceğinden vergi reformunu şok düzenlemelerle yapmak genellikle mümkün değildir. Ancak vergi reformunun bir defada büyük çaplı radikal değişikliklerle mi yoksa tedrici düzenlemelerle mi yapılması gerektiği tartışmaya açık bir konudur. Her bir seçeneğin üstün ve zayıf yönleri vardır. Bu daha ziyade reforma konu vergi sisteminin mevcut durumuna, zamana ve siyasal-ekonomik şartlara göre verilebilecek bir karardır.

Elektronik imza başladı

Gelişen teknoloji, yaşantımızı çok önemli ölçüde etkiliyor. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı bir şekilde gelişmesi ve yaygınlaşması sadece teknik alanda değil, aynı zamanda hukuki, ekonomik ve sosyal alanda da gelişimi ve değişimi hızlandırdı. Bu gelişim ve değişimlerin en önemlilerinden biri de elektronik imza uygulaması.

Ülkemizde ilk elektronik imza uygulaması 18 Temmuz tarihi itibarıyla başladı. İlk elektronik imzayı e-Dönüşüm Türkiye İcra Kurulu Başkanı Doç. Dr. Abdül-
latif Şener kullandı.

5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun öngördüğü düzenlemeler Telekomünikasyon Kurumu koordinatörlüğünde kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ve sektör temsilcilerinin katılımıyla oluşturulan e-imza Ulusal Koordinasyon Kurulu tarafından hazırlandı ve gerekli mevzuat tamamlandı. Bu mevzuat çerçevesinde Elektronik

Sertifika Hizmet Sağlayıcılığı (ESHS) yetki belgesi almaya hak kazanan TÜBİTAK UEKAE, E-GÜVEN ve TÜRKTRUST firmalarına yetki belgeleri 18 Temmuz 2005 tarihinde yapılan bir törenle verildi ve ilk e-imza uygulaması başlatıldı.

Elektronik imza nedir?

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nda yer alan şekliyle elektronik imza; başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veriyi tanımlar. Elektronik imza; bir bilginin üçüncü tarafların erişimi-

ne kapalı bir ortamda, bütünlüğü bozulmadan (bilgiyi ileten tarafın oluşturduğu orijinal haliyle) ve tarafların kimlikleri doğrularak iletildiğini elektronik veya benzeri araçlarla garanti eden harf, karakter veya sembollerden oluşuyor.

Elektronik imza kavramı çok genel bir tanım olup kişilerin elle atılmış olduğu imzaların tarayıcıdan geçirilmiş hali olan sayısallaştırılmış imzaları, kişilerin göz retinası, parmak izi ya da ses gibi biyolojik özelliklerinin kaydedilerek kullanıldığı biyometrik önlemleri içeren elektronik imzaları veya bilginin bütünlüğünü ve ta-

rafların kimliklerinin doğruluğunu sağlayan sayısal imzaları içermektedir.

Sayısal imza, imzalanan metine göre farklılık gösterir ve içeriğin matematiksel fonksiyonlardan geçirilerek eşsiz olduğu düşünülen bir değer bulunması sureti ile elde edilir. Yani kişilerin, elle atılan imzada olduğu şekilde tek imzası yoktur; bunun yerine imzalamada kullanılan anahtarları vardır

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nda geçen "elektronik imza" kavramı sayısal imzayı işaret etmektedir.

Elektronik sertifika

Elektronik sertifika, elektronik imzanın doğrulanması için gerekli olan veriyi ve imza sahibinin kimlik bilgilerini içeren elektronik kaydı ifade etmektedir. Elektronik sertifikalar, kanuna uygun olarak faaliyette bulunacak elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarından belirli bir ücret karşılığında temin edilecek.

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcısının sertifika üzerindeki elektronik imzası, sertifikanın bütün-

lüğünü ve doğruluğunu garanti edecek. Elektronik sertifikalar, atılan imzanın doğruluğunun teyit edilebilmesi için gerekli olacak.

Nitelikli elektronik sertifikalar; Kanunun 9 uncu maddesinde belirtildiği şekilde "nite-

likli sertifika" olduğuna dair bir ibareyi, sertifika hizmet sağlayıcısının kimlik bilgilerini ve kurulduğu ülke adını, imza sahibinin teşhis edilebileceği kimlik bilgilerini, sertifikanın geçerli olduğu süreyi ve sertifikanın seri numarasını barındıran elektronik serti-

fikalar olacak.

Elektronik imza kullanıcılarına aşağıda belirtilen üç temel özelliği sağlamaktadır:

Veri Bütünlüğü: Verinin izinsiz ya da yanlışlıkla değiştirilmesini, silinmesini ve veriye ekleme yapılmasını önlemek,

Kimlik Doğrulama ve Onaylama: Mesajın ve mesaj sahibinin iletiminin geçerliliğini sağlamak,

İnkâr Edilemezlik: Bireylerin elektronik ortamda gerçekleştirdikleri işlemleri inkâr etmelerini önlemek.

Elektronik imza oluşturma araçları

İmza oluşturma araçları; elektronik imza oluşturmak üzere kullanılan yazılım veya donanımları ifade etmektedir. 5070 sayılı Kanun'da "güvenli" elektronik imza oluşturma araçlarına değilmiş ve aşağıdaki özelliklerin sağlanması şart koşulmuştur:

- Ürettiği elektronik imza oluşturma verilerinin kendi aralarında bir eşi daha bulunmaması,

BİLANÇO

- Üzerinde kayıtlı olan elektronik imza oluşturma verilerinin araç dışına hiç bir biçimde çıkarılmasını ve gizliliğini sağlaması,

- Üzerinde kayıtlı olan elektronik imza oluşturma verilerinin, üçüncü kişilerce elde edilememesi, kullanılmaması ve elektronik imzanın sahteciliğe karşı korunması,

- İmzalanacak verinin imza sahibi dışında değiştirilememesi ve bu verinin imza sahibi tarafından imzanın oluşturulmasından önce görülebilmesi.

- Kullanılacak donanım/yazılımın özellikleri ve standartları Kurum tarafından yapılacak düzenlemelerle belirlenecektir

Elektronik imzanın hukuki sonuçları

Elektronik İmza Kanunu'nda; güvenli elektronik imza, elle atılan imzaya eşdeğer kabul edilmiş ve elektronik imza ile oluşturulmuş verilerin senet hükmünde olacağı belirtilmiştir. Ancak kanunların resmi şekle veya özel bir merasime tabi tuttuğu hukuki işlemler ile teminat sözleşmelerinin güvenli elektronik imza

ile gerçekleştirilemeyeceği hükmüne bağlanmıştır. Diğer bir deyişle, kanunların merasimi ya da üçüncü tarafların şahitliğini gerek gördüğü emlak alım satımı, veraset ve intikal, evlenme gibi işlemler elektronik imza ile gerçekleştirilememektedir.

Elektronik imzanın uygulama alanları

Elektronik imzanın; bankalar ve finans kurumları, şube ağına sahip sigorta şirketleri, kamu kurum ve kuruluşları, holdingler ve diğer büyük şirketler, üniversiteler, yüksek iletişim ve bilgi güvenliği gereksinimi olan organizasyonlar başta olmak üzere orta ve uzun vadede yaygın bir uygulama alanı bulabileceği değerlendirilmektedir.

Her türlü başvurular (ÖSS, KPSS, LES, pasaport vb)

Kamusal alandaki uygulamalar

- Kurumlararası iletişim (Emniyet Müdürlükleri, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Müdürlükleri vb)

- Sosyal güvenlik uygulamaları

- Sağlık uygulamaları (Sağlık personeli - hastaneler - eczaneler)

- Vergi ödemeleri

- Elektronik oy verme işlemleri

Ticari Alandaki Uygulamalar

- İnternet bankacılığı

- Sigortacılık işlemleri

- Kağıtsız ofisler

- e-Sözleşmeler

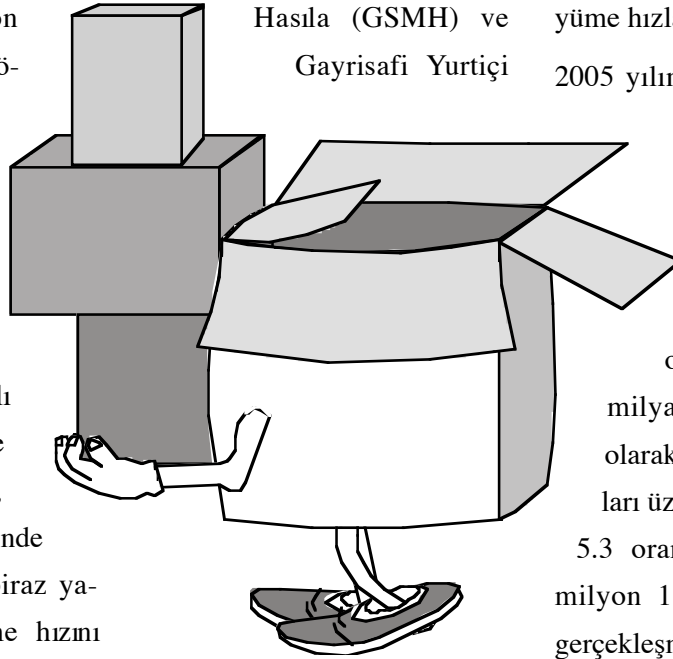

Ekonomik büyüme hız kesti

2001 yılında yaşanmış olan derin ekonomik daralma ertesinde 2002 yılının ilk çeyreğinden itibaren başlamış olan büyüme eğilimi, ara vermeksizin, 2005 yılı ilk üç aylık döneminde de sürmüştür ve bu dönemde, geçen yılın aynı dönemine göre GSMH yüzde 5.3 ve GSYİH yüzde 4.8 oranında büyümüştür.

2004 yılı Mayıs ayından itibaren, yüksek hızlı büyümenin dış ticaret açığı ve enflasyon üzerindeki etkileri gözönünde bulundurularak, ekonomiyi soğutmaya yönelik olarak alınmış önlemlerin etkisiyle geçen yılın son iki çeyreğinde daha ılımlı bir düzeyde büyüme sergileyen milli hasıla, 2005 yılının ilk çeyreğinde de, bu görece olarak biraz yavaşlamış olan büyüme hızını

sürdürmüştür. Bununla beraber bu yılın ilk çeyreğinde gerçekleşen Gayrsafi Milli Hasıla (GSMH) ve Gayrsafi Yurtiçi

Hasıla (GSYİH) büyüme hızları 2003 yılı ikinci döneminden bu yana tanık olunan en düşük büyüme hızlarını oluşturmaktadır. 2005 yılının ilk üç aylık döneminde GSMH bir önceki yılın aynı dönemine göre cari fiyatlar üzerinden yüzde 15.6 oranında artarak 93 milyar 80 milyon YTL. olarak, 1987 yılı sabit fiyatları üzerinden ise reel yüzde 5.3 oranında yükselerek 29 milyar 125 bin YTL. olarak gerçekleşmiştir.

BİLANÇO

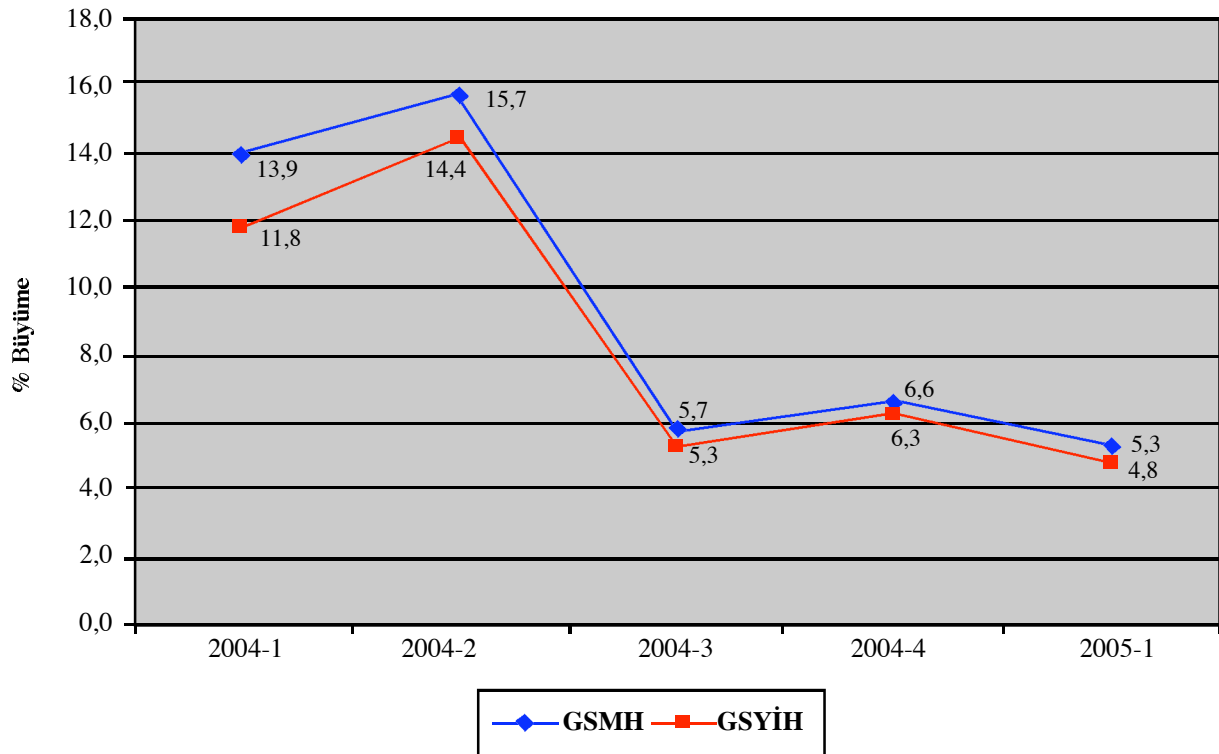
Bu yılın ilk çeyreğinde tarım sektörü katma değeri geçen yılın aynı dönemine göre değişmez yaklaşık aynı değerini korurken, sanayi sektörü katma değeri yüzde 5.5, imalat alt sektörü yüzde 5.3 oranında büyümüştür. Geçen yılın genelinde yüzde 6.7 oranında büyümüş olan hizmetler sektörü bu yılın ilk çeyreğinde biraz yavaşlayarak yüzde 4.8 oranında büyümüştür.

Kriz yılları ve sonrasında uzun bir dönem sergilediği küçülme döneminin ardından 2003 yılının son çeyreğinde büyümeye

başlayan ve geçen yılın son dönemindeki cüzi bir küçülme dışında sürekli bir büyüme göstermiş olan inşaat sektörü 2005 yılı ilk çeyreğinde de genişlemesini sürdürmüştür ve yüzde 16.5 gibi yüksek bir büyüme ortaya koymuştur. Hernekadar sıkı bütçe uygulaması nedeniyle kamu yatırımlarının azaltılması sonucu daralmış olan baz değeri nedeniyle yüksek gözükse de bu dönemde kamu yatırım harcamalarının (bina + bina dışı) geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 43.7 oranında artmış olması inşaat sektörünün hızlı büyümesinde etkili olmuştur. Sektörel büyüme hızlarını ve talep unsurlarındaki gelişmeleri veren Tablolardan görüleceği üzere geçen yılın Mayıs ayında alınan, özellikle dayanıklı tüketim mallarına olan talebi kısıcıcı önlemler sonucu, ithalatın artış hızı yavaşlamış, bu gelişme ithalat vergisine ve ticaret sektörü katma değerine yansımıştır. 2004 yılı ilk çeyreğinde yüzde 38.1 gibi çok yüksek bir hızda artan ithalat vergisi bu yılın aynı döneminde sadece yüzde 8.4 oranında büyürken, ticaret sektöründeki katma değer artışı bir

yümesinde etkili olmuştur. Sektörel büyüme hızlarını ve talep unsurlarındaki gelişmeleri veren Tablolardan görüleceği üzere geçen yılın Mayıs ayında alınan, özellikle dayanıklı tüketim mallarına olan talebi kısıcıcı önlemler sonucu, ithalatın artış hızı yavaşlamış, bu gelişme ithalat vergisine ve ticaret sektörü katma değerine yansımıştır. 2004 yılı ilk çeyreğinde yüzde 38.1 gibi çok yüksek bir hızda artan ithalat vergisi bu yılın aynı döneminde sadece yüzde 8.4 oranında büyürken, ticaret sektöründeki katma değer artışı bir

GSMH ve GSYİH Dönemsel Büyüme Hızları

SEKTÖREL BÜYÜME HIZLARI								
(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemlerine Göre % Değişme)								
				2004				2005
	2002	2003	2004	I.	II.	III.	IV.	I.
Tarım	6.9	-2.5	2.0	2.7	4.3	-1.4	9.1	0.0
Sanayi	9.4	7.8	9.4	10.4	15.7	7.5	4.0	5.5
İmalat	10.4	8.6	10.1	11.5	17.1	8.1	3.9	5.3
Hizmetler	7.2	6.7	10.2	13.3	15.0	6.9	7.0	4.8
İnşaat	-5.6	-9.0	4.6	12.7	6.5	3.9	-0.5	16.5
Ticaret	11.0	8.1	12.8	17.9	19.7	7.7	8.9	5.8
Ulaştırma	6.0	8.4	6.8	5.4	12.0	4.3	6.2	1.6
İthalat Vergisi	24.7	22.6	26.2	38.1	33.2	20.8	15.7	8.4
GSYİH	7.9	5.8	8.9	11.8	14.4	5.3	6.3	4.8
GSMH	7.9	5.9	9.9	13.9	15.7	5.7	6.6	5.3

önceki yılın aynı dönemlerine göre, 2004 yılı ilk çeyreğindeki yüzde 17.9 oranından bu yılın aynı döneminde yüzde 5.8'e gerilemiştir.

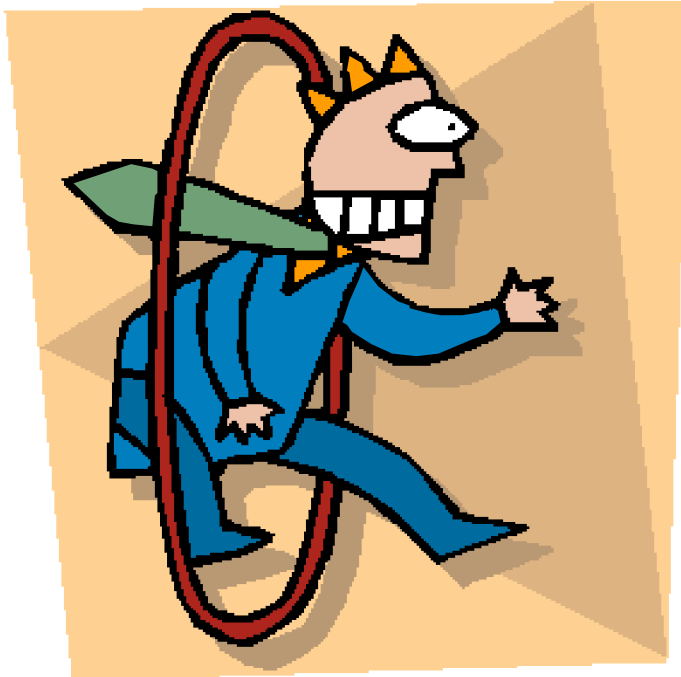
2005 yılı ilk çeyreğinde ulaştırma sektörü katma değer artışındaki büyüme hızı da yavaşlamış ve yüzde 1.6 olarak gerçekleşmiştir.

GSYİH'nın 2005 yılı ilk çeyreğinde yüzde 4.8 oranında büyümesinde temel katkılar özel tüketim harcama-

larındaki ve kamu sabit sermaye yatırımlarındaki artışlardan kaynaklanmıştır. Sözkonusu dönemde yarı dayanıklı tüketim

mallarına yapılan harcamalar önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 12 oranında artarken, gıda-içki harcamaları yüzde 4.6

oranında ve hizmet harcamaları da yüzde 4.2 oranında yükselmiş, buna karşılık enerji, ulaştırma ve haberleşme harcamaları yüzde 3.1 oranında düşmüştür. Birinci çeyrekte devletin nihai tüketim harcamaları reel anlamda yüzde 4.3 oranında büyümüştür. Bu kapsamda yer alan maaş ve ücret ödemeleri

BİLANÇO

yüzde 0.6 oranında küçülmüş, buna karşılık diğer cari harcamalar yüzde 17.6 oranında büyümüştür.

2004 yılında 1.1 puan olan “Stok Değişimleri”nin GSYİH büyümesine katkısı 2005 yılı ilk çeyreğinde yüzde 0.1’e gerilemiştir. 2003 ve 2004 yıllarında sırasıyla negatif 3.1 ve negatif 4.9 puan olan “Net Mal ve Hizmet İhracatı”nın GSYİH’ya olan katkısının, 2005 yılı ilk çeyreğinde sıfır puan olarak ger-

çekleşmesi önem taşıyan olumlu bir gelişmedir.

Harcamalar açısından kamu sektörü sabit sermaye yatırımlarının yüzde 36.6 gibi dikkat çekici bir büyüme göstermesinde geçen yılın ilk dönemine ilişkin baz değerinin düşüklüğünün önemli etkisi olmuştur. Bu yüksek oranlı artışın içeriğine bakıldığında makine-teçhizat harcamalarının yüzde 25.4, bina inşaat harcamalarının yüzde 114.1 ve bina dışı inşaat harcamaları-

nın ise yüzde 26.1 oranında yükseldiği görülmektedir. Ancak 2005 yılı ilk üç aylık dönemde gerçekleştirilen kamu kesimi yatırım harcamaları bu hızlı genişlemeye rağmen, 2002 yılı birinci çeyreğinde gerçekleşen tutarın yüzde 16.2 oranında altında kalmıştır. Özel kesimde ise geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl ilk çeyrekte, makine-teçhizat harcamaları yüzde 1.2 ve bina inşaatı harcamaları ise yüzde 16.2 oranında artmıştır.

TALEP UNSURLARINDAKİ GELİŞMELER							
(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemlerine Göre % Değişme)							
			2004				2005
	2003	2004	I.	II.	III.	IV.	I.
Toplam Tüketim	5.6	9.0	11.6	15.4	5.9	4.7	4.0
Kamu	-2.4	0.5	2.6	-7.8	-7.0	11.1	4.3
Özel	6.6	10.1	12.4	18.4	7.3	3.6	4.0
Sabit Sermaye Yatırımları	10.0	32.4	57.6	47.4	26.1	11.2	6.9
Kamu	-11.5	-4.7	-5.9	-8.7	-10.8	0.9	36.6
Özel	20.3	45.5	65.5	63.1	38.9	17.7	4.8
Stok Değişimleri(1)	3.0	1.1	2.5	1.4	-1.2	2.5	0.1
Toplam Yurtiçi Nihai Talep	6.5	14.1	19.8	22.9	9.9	6.3	4.7
Toplam Yurtiçi Talep	9.3	14.1	20.6	21.4	8.1	8.5	4.4
Net Mal ve Hizmet İhracatı(1)	-3.1	-4.9	-9.1	-7.7	-2.2	-2.2	0.0
Mal ve Hizmet İhrac.	16.0	12.5	10.9	17.2	8.2	14.4	11.3
Mal ve Hizmet İthal.	27.1	24.7	31.3	32.7	16.1	19.6	9.3
GSYİH (Harcama)	5.8	9.0	11.8	14.4	5.3	6.3	4.8

(1) GSYİH büyümesine katkı

Mevduat YTL'ye yöneldi

Bankacılık sektörü toplam aktifleri bir önceki yıla göre yüzde 19,4 artış gerçekleştirdi. Sektörün karı ise yüzde 197 arttı. Bankaların mevduatı ise bir yıl içerisinde yüzde 18.5 artış gösterdi. Türk parasına yönelik güven artışı ve döviz kurlarının gerilemesi nedeniyle mevduatın para kompozisyonu Türk parası lehine dönüşüm yaşadı.

2005 yılı nisan ayında 320,8 milyar YTL seviyesinde olan bankacılık sektörü toplam aktifleri yüzde 1,2 oranında artarak mayıs ayında 324,7 milyar YTL seviyesine ulaştı. Kamu sermayeli mevduat bankalarının toplam aktif büyüklüklerinde meydana gelen yüzde 1,1 oranındaki küçülmeye karşın; özel sermayeli mevduat bankaları, yabancı sermayeli mevduat bankaları ve kalkınma ve yatırım bankalarının bilanço büyüklüklerinde gözlenen sırasıyla yüzde 1,5, yüzde 17,3 ve yüzde 1,7 oranındaki artışlar toplam aktiflerin yüzde 1,2 oranında artmasına neden oldu.

Söz konusu artışın arkasındaki en

önemli etken, toplam krediler rakamının yüzde 4

oranında artarak nisan ayında 111,7 milyar YTL seviyesinden, mayıs ayında 116,2 milyar YTL seviyesine çıkması oldu. Kamu sermayeli mevduat bankalarının nisan ayında 23,4 milyar YTL seviyesinde olan toplam kredileri, mayıs ayında yüzde 3,1 oranında artarak 24,1 milyar YTL seviyesine yükselirken; özel sermayeli mevduat bankalarının aynı dönem içerisinde toplam kredilerindeki artış yüzde 4,5 seviyesinde gerçekleşti ve özel sermayeli mevduat bankalarının krediler rakamı mayıs ayında 81 milyar YTL oldu. Aynı dönemde yabancı sermayeli mevduat bankalarının toplam

krediler rakamındaki artış yüzde 6,1 oranında gerçekleşerek nisan ayında 5,4 milyar YTL olan toplam krediler rakamının mayıs ayında 5,7 milyar YTL seviyesine yükselmesine neden oldu.

Sektörün toplam aktiflerindeki artış, bir önceki yılın aynı dönemiyle karşılaştırıldığında ise yüzde 19,4 oranında gerçekleşirken, bu artışın arkasındaki temel neden krediler rakamında gözlenen yüzde 39,1 oranındaki artışın yanında, satılmaya hazır menkul kıymetler kaleminde gözlenen yüzde 54,6 oranındaki artış olmuştur. Menkul değerler cüzdanının sektör bilançosu içerisindeki payında ise belirgin bir azalma yaşanmamıştır.

BİLANÇO

Toplam aktifler içerisinde kredilerin payı, mayıs ayında bir önceki aya göre 100 baz puan artarak yüzde 35,8 olarak gerçekleşirken; alım satım amaçlı, satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetler toplamından oluşan toplam menkul kıymetlerin toplam aktifler içerisindeki payı bir önceki aya göre 120 baz puan azalarak yüzde 40,6 olarak gerçekleşmiştir.

Takipteki alacaklardan takipteki alacaklar karşılığı düşülmek suretiyle hesaplanan net takipteki alacaklar rakamı incelendiğinde ise Nisan ayında 731 milyon YTL olan net takipteki alacakların yüzde 2,1 oranında düşerek 715 milyon YTL'ye gerilediği görülmektedir.

Net takipteki alacaklar rakamı; kalınma ve yatırım bankaları için değişmezken, kamu ve özel sermayeli mevduat bankaları için bir önceki aya göre azalmasına karşın yabancı sermayeli mevduat bankaları için bir önceki aya göre artış göstermiştir.

Bankaların kaynaklarına bakıldığında 2004 yılı mayıs ayında 167,2 milyar YTL olan bankalar mevduatının, yüzde 18,5 oranında artarak 2005 yılı mayıs ayında

198,2 milyar YTL'ye yükseldiği görülmektedir. Bir önceki aya göre artış ise yüzde 0,1 olarak gerçekleşmiştir.

Türk parasına yönelik güven artışı ve döviz kurlarındaki gerileme nedeniyle mevduatın para cinsi kompozisyonunda Türk parası le-

hine olan dönüşüm, mayıs ayı içerisinde de devam etmiştir. Bir önceki yılın mayıs ayında toplam mevduatın yüzde 44,9'u yabancı para mevduatlardan oluştuken; bu oran 2005 yılı mayıs ayında yüzde 40,5 olarak gerçekleşti. Diğer yandan mevduatın toplam pasifler içerisindeki payı ise dönemler itibariyle büyük farklılıklar göstermemekle birlikte yüzde 61 se-

viyesinde olup, bunu yabancı kaynaklar açısından bakıldığında yüzde 11,4 ile bankalara borçlar izliyor. Toplam öz kaynakların toplam kaynaklar içerisindeki payı ise yüzde 15'ler civarında gerçekleşti.

Nisan ayında yüzde 56,6 olan mevduatın krediye dönüşme oranı ise mayıs ayı sonunda 220 baz puan artarak yüzde 58,8 seviyesine ulaştı. Geçen senenin mayıs ayıyla karşılaştırıldığında ise mevduatın krediye dönüşme oranındaki artışın yaklaşık 900 baz puan civarında gerçekleştiği görüldü.

Bankacılık sektörü dönem net karı Mayıs ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde

197,4 oranında artarak 1,3 milyar YTL'den 3,8 milyar YTL'ye yükselirken; 2005 yılı mayıs ayındaki bankacılık sektörü dönem net karındaki artış nisan ayına göre yüzde 33,6 oranında gerçekleşti.

Toplam faiz gelirleri içerisinde, kredilerden alınan faizlerin bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 40 oranında arttığı gözlenmektedir. Bunun yanı sıra, alım satım amaçlı ve satılmaya hazır menkul kıymetlerden elde edilen

faiz gelirleri, söz konusu değerlerin aynı dönemdeki toplam aktif büyüklüğü içerisindeki paylarının değişimine paralel bir değişim gösterdi. Ancak vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetlerin büyüklüğü neredeyse değişmemesine karşın, bu kalemden elde edilen faiz gelirlerindeki büyük ölçekli azalma, son dönemde faizlerde yaşanan düşüşü göstermesi açısından önemlidir.

Mayıs ayında, bir önceki aya göre mevduatta gözlenen artış çok küçük olmasına karşın; mevduata verilen faizlerin Nisan ayındaki 6,2 milyar YTL seviyesinden yüzde 24,5 oranında artışla Mayıs ayında 7,7 milyar YTL seviyesine yükselmesi dikkat çekicidir. Yine Mayıs ayında, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 18,5 oranında mevduat artışı gerçekleşirken, mevduata verilen faizlerin aynı dönemde yüzde 1,1 oranında azalması ise söz konusu bir yıllık dönemde gerçekleşen faiz oranlarındaki düşüşe işaret etmesi açısından kayda değer gözükmektedir.

2005 yılı Mayıs ayında toplam faiz gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,6 oranında artarken, aynı dönemde faiz giderleri neredeyse değişmeden kalmıştır. Faiz dışı gelirlerde aynı dönemde gözlenen artış yüzde 31,5 oranında gerçekleşirken, faiz dışı giderlerdeki artış bu oranın

altında yüzde 17,8 olarak gerçekleşti. Faiz dışı gelirler arasında, bankacılık hizmetleri gelirleri dikkat çekerken; faiz dışı giderler arasında personel giderleri ve diğer faiz dışı giderler ağırlıkta yer aldı. Bunların yanı sıra, bankaların kambiyo karı elde ettikleri gözlenirken; vergi provizyonundaki artışın, vergi öncesi kardaki artışa paralel olarak bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 33,5 oranında arttığı gözlemlendi.

Bankacılık sektörü kredi dağılımını incelediğimizde, mali sektöre verilenler hariç olmak üzere kamu kesimine kullanılan kredilerde bir önceki yılın aynı dönemine göre ve bir önceki aya göre büyük bir değişim gözlenmemekle birlikte, Mayıs ayında kamu kesimine kullanılan kredilerin 4,1 milyar YTL civarında gerçekleşti. Özel sektöre kullanılan krediler, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 41,3 oranında artarken, 2005 Nisan ayına göre yüzde 4,2 oranında artarak 110 milyar YTL olarak gerçekleşti. Toplam kredilerin yüzde 94'ü yurt içine kullanılırken, yüzde 6'sı yurt dışına kullanıldı.

Kredilerin artışındaki önemli etken, yüksek oranda artan tüketici kredileri olmakla birlikte; istikrarlı devam eden yüksek miktarda ihracat kredileri, toplam kredilerin artmaya devam etmesini des-

tekledi. Güçlü seyreden ihracat performansına bağlı olarak, incelenen son bir yıllık sürede ihracat kredilerinin istikrarlı bir seyir takip ettiği ve 14-15 milyar YTL civarında gerçekleştiği görüldü. Ancak, bir önceki yılın Mayıs ayında, sırasıyla 8,8 milyar YTL ve 10,2 milyar YTL olan kredi kartlarının ve tüketici kredilerinin, yüzde 71,7 ve yüzde 81,9 oranlarında artarak 15,2 milyar YTL ve 18,5 milyar YTL seviyesine yükseldi.

Tüketici kredilerindeki ve kredi kartlarındaki artış incelenen son ay içerisinde sırasıyla yüzde 7,9 ve yüzde 4,5 oranında gerçekleşti. Tüketici kredilerindeki artışın incelediğimizde ise son dönemdeki genel eğilime paralel olarak, konut kredilerinde yaşanan artışın dikkat çekici olduğu gözlenmektedir. 2004 yılı Mayıs ayında döviz endeksli olanlar dahil olmak üzere 1,9 milyar YTL seviyesinde olan konut kredileri, yüzde 186'lık bir artışla 5,3 milyar YTL seviyesine ulaşırken; aynı dönem içerisinde, özellikle 2004 yılında yakalanan güçlü büyüme performansının arkasındaki önemli etkenlerden olan otomotiv sektöründeki büyümenin de destekleyicisi konumundaki taşıt kredilerindeki artışın, konut kredilerindeki artışa kıyasla yavaşladığı gözlemlendi.

Ankara tasarrufta lider

Türkiye nüfusunun yüzde 26'sına sahip olan üç büyük il, toplam mevduatın yüzde 67'sine sahip ve toplam kredilerin yüzde 63'ünü kullanıyor. Şube başına en yüksek mevduat 59,7 trilyon TL ile Ankara'da. Ankara'yı 44,4 trilyon TL ile İstanbul ve 37,7 trilyon TL ile Eskişehir izlemekte.

Türkiye Bankalar Birliği bankacılık sistemine ilişkin verilerini bir raporla açıkladı. Türkiye'de 2004 yıl sonu itibariyle 48 banka, 6.056 şube (yurtiçinde) faaliyet göstermekte. Bankaların 81 il ve 830 ilçede şubesi bulunmakta. Mevduat bankalarının sayısı 35'dir. Bu bankaların 3'ü kamu, 18'i özel, 13'ü yabancı sermayeli bankadır. Mevduat bankalarının yurtiçinde faaliyet gösteren şubeleri toplam 6.039'dur.

Türkiye'de 2004 sonunda en fazla banka şubesinin bulunduğu ilçe, 338 şube ile Ankara Çankaya olmuştur. Bu ilçede 29 banka bulunmaktadır. Daha sonra 264 şu-

be ile İstanbul Kadıköy ve 204 şube ile İzmir Konak ilçeleri gelmektedir. Toplam 425 ilçede tek bir banka şubesi faaliyet göstermektedir. İstanbul, Ankara ve İzmir'de 2.837 adet şube, toplamın yüzde 47'sini oluşturmaktadır.

Dört banka 81 ilin tamamında faaliyet göstermektedir. Bu bankalardan üçü kamu bankası, biri özel bankadır. Bir banka 830 ilçede faaliyet gösterirken, iki banka sırasıyla 405 ve 349 ilçede faaliyet göstermektedir. 50' den fazla ilde faaliyet gösteren banka sayısı 9'dur. Toplam 48 bankadan 19'u ise sadece bir ilde/ilçede faaliyet göstermektedir.

İstanbul'da 46, Ankara'da 30 ve

İzmir'de 27 banka faaliyet göstermektedir. Gümüşhane ve Kilis'te sadece 4 banka bulunmaktadır. 35 ilimizde faaliyet gösteren banka sayısı 10'un altındadır İstanbul'da bir banka ortalama 229.000 kişiye hizmet verirken; bu rakam Ankara'da 140.000 ve İzmir'de 131.000 kişidir. Buna karşın, Yalova'da bir banka ortalama 18.000, Tunceli ve Bayburt'ta 20.000 kişiye hizmet vermektedir.

İstanbul'da her 5.949 kişiye bir şube düşmektedir. Bu sayı Ankara için 7.095, Muğla için ise 7.375'tir. Şube başına en fazla nüfusun düştüğü il 53.005 kişi ile Muş'tur. Bu sayı Şanlıurfa'da

47.433, Ağrı'da ise 39.715 olmuştur.

Türkiye nüfusunun yüzde 26'sına sahip olan üç büyük ilde, toplam mevduatın yüzde 67'si ve toplam kredilerin yüzde 63'ü bulunmaktadır. İstanbul, Ankara, İzmir ve Kocaeli illerinin toplam mevduat ve kredilerden aldıkları pay, nüfus paylarına oranla hayli yüksektir. Ayrıca Giresun ilinin de kredilerden aldığı pay, nüfus payına oranla yüksektir. Geri kalan bütün illerde nüfusa oranla kredi ve mevduat payları düşüktür.

Kişi başına en yüksek mevduat ortalama 8,4 milyar TL ile Ankara'dadır. Bu ili 7,5 milyar TL ile İstanbul ve 3,1 milyar TL ile İzmir izlemektedir. Kişi başına mevduatın en düşük olduğu il, ortalama 145 milyon TL ile Hakkari'dir. Ağrı'da kişi başına mevduat 153 milyon TL, Siirt'te ise 177 milyon TL'dir.

Kişi başına en yüksek kredi ortalama 3,8 milyar TL ile İstanbul'dadır. Bu ili 3,5 milyar TL ile Kocaeli ve 3 milyar TL ile Giresun izlemektedir.

Kişi başına kredinin en düşük olduğu il, ortalama 73 milyon TL ile Muş'tur. Ağrı'da kişi başına kredi 77 milyon TL, Bitlis'te ise 105 milyon TL'dir.

Şube başına en yüksek mevduat 59,7 trilyon TL ile Ankara'dadır. Ankara'yı 44,4 trilyon TL ile İstanbul ve 37,7 trilyon TL ile Eskişehir izlemektedir.

Şube başına

mevduatın en düşük olduğu il 3,6 trilyon TL ile Hakkari'dir. Şırnak ve Bitlis illerinde bu rakamlar sırasıyla 3,9 trilyon TL ve 5,6 trilyon TL'dir.

Şube başına en yüksek kredi 44,2 trilyon TL ile Giresun'dadır. Onu 44,1 trilyon TL ile Kocaeli ve

22,5 trilyon TL ile İstanbul izlemektedir. Şube başına kredinin en düşük olduğu il 2,4 trilyon TL ile Hakkari'dir. Bingöl ve Tunceli illerinde bu rakamlar sırasıyla 2,5 trilyon TL ve 2,7 trilyon TL'dir.

İstanbul'da faaliyet gösteren bir banka, ortalama 1,7 katrilyon TL mevduata ulaşabilmektedir. Bu rakam, Ankara için 1,2 katrilyon TL, İzmir için 400 trilyon TL düzeyindedir. Buna karşın, bir banka Hakkari'de 7 trilyon TL, Siirt ve Şırnak'ta 8 trilyon TL mevduata ulaşabilmektedir.

İstanbul'da bir banka ortalama 866 trilyon TL kredi payına sahiptir. Bu rakam Ankara için 305, Kocaeli için 212 trilyon TL'dir. Buna karşın, Bayburt, Hakkari, Bingöl ve Kilis illerinde bu rakam 5 trilyon TL düzeyindedir.

2004 yıl sonu itibarıyla Türkiye genelinde ortalama olarak kişi başına 2,6 milyar TL mevduat ile 1,2 milyar TL kredi düşmektedir. Ortalama olarak, her 11.773 kişiye bir banka şubesi düşmektedir. Şube başına 30,9 trilyon TL mevduat ile 14,3 trilyon TL kredi bulunmaktadır.

BİLANÇO

Enflasyonda düşüş sürprizi

Temmuz ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde -0,74 düşüş, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 1,14, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 4,26 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 11,72 artış gerçekleşti. Endekste kapsanan toplam 751 maddeden, 180 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 209 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 362 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti. Ham petrol en yüksek artış gösteren maddelerin başında gelirken bunu tavuk eti takip etti.

Temmuz ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde -0,57 düşüş, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 2, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 7,82 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 8,68 artış gerçekleşti. Endekste kapsanan toplam 423 maddeden, 77 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 185 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 161 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti. Bir önceki aya göre en yüksek düşüş ana harcama grubu itibariyle giyim ve ayakkabıda yaşandı.

ÜFE	TEMMUZ 2005 (2003=100)	TEMMUZ 2004 (1994=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	-0,74	-1,52
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	1,14	6,50
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	4,26	9,44
(01.08.2004-31.7.2005) - (01.08.2003-31.7.2004) 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	11,72	12,51

TÜFE	TEMMUZ 2005 (2003=100)	TEMMUZ 2004 (1994=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	-0,57	0,22
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	2,00	3,28
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	7,82	9,57
(01.08.2004-31.7.2005) - (01.08.2003-31.7.2004) 12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	8,68	15,11

		2005							2004				
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	-0,41	0,11	1,26	1,21	0,20	-0,48	-0,74	0,79	1,85	3,23	0,75	0,13
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	-0,41	-0,30	0,96	2,18	2,38	1,89	1,14	7,33	9,31	12,84	13,69	13,84
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,55	0,02	0,26	0,71	0,92	0,10	-0,57	0,58	0,94	2,22	1,54	0,45
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,55	0,57	0,83	1,55	2,49	2,59	2,00	3,87	4,85	7,18	8,83	9,32

Dünya ekonomisi

Çin'in Yuan direnişi

Çin para birimi yuanın değerini düşük tutarak sürdürdüğü para politikasını korumakta kararlı. Başta ABD olmak üzere uluslararası baskılara Çin'in cevabı yuanın değerini yüzde 2.1 oranında artırmak oldu. Bu gelişme beklentileri karşılamadı.

Çin, para birimi yuanın değerini dolar karşısında yüzde 2.1 oranında yeniden değerledi. Değerleme sonucu dolar/yuan kuru yüzde 8.28'den 8.11'e çekildi. Çin üzerinde en büyük baskıyı oluşturan ABD, kur reformunun hem Çin hem de uluslararası finans sistemi için önemli olduğunu kaydederek, Çin'in yuanın değerini yüzde 10 artırmasını beklediklerini açıkladı.

Çin Merkez Bankası, istikrarlı bir para politikası uygulamaya devam edeceğini açıklayarak, döviz kuru reformunun ülkenin kendi ihtiyaçları doğrultusunda gelişeceğini duyurdu. Çin ekonomisinin sağlam bir performans göstermekte olduğu ve uzun vadeli kredilerdeki aşırı

büyümenin kontrol altına alındığı açıklandı.

Çin'in ardından Malezya'da para birimini bir döviz sepeti karşısında kontrollü dalgalanmaya bırakacağı açıkladı.

Çin hükümetinin ekonominin hızını yavaşlatmaya yönelik önlemlerine karşılık, büyüme hızı ilk yarıda yüzde 9.5'e ulaştı. Sabit yatırımları ise yılın ilk yarısında yüzde 25,4 düzeyinde arttı.

Son 3 yılda doların önemli paralar karşısında değer kaybetmesinin en büyük nedenleri arasında gösterilen ABD'nin bütçe açığının 30 Eylül'de sona eren 2005 mali yılında 333 milyar dolara gerilemesi bek-

leniyor. Beyaz Saray'a bağlı faaliyet gösteren Bütçe ve İdare Ofisi (OMB) tarafından hazırlanan raporda, 2004 mali yılında 412 milyar dolar olan bütçe açığının mevcut mali yılda yaklaşık 80 milyar dolar gerilemesine gerekçe olarak ABD'deki güçlü ekonomik performansla ilgili olarak vergi gelirlerinin geçen yıla göre yüzde 15 yükselmesi olarak gösterildi.

Rapora göre, ABD'nin vergi indirim politikası, ekonominin güçlenmesine ve beraberinde yeni vergi kaynakları yaratılmasına neden oluyor. Böylece ekonomik canlanma beraberindeki vergi indirimi, aslında kamu gelirlerini artırıcı etki yapıyor.

BİLANÇO

Beyaz Saray Bütçe ve İdare Ofisi, şubat ayında yayımladığı bir önceki raporda, 2005 mali yılında bütçe açığının, geçen yıl gerçekleşmesini aşarak 427 milyar dolara ulaşacağı tahmininde bulunmuştu.

ABD Merkez Bankası, Haziran ayında sanayi üretiminin önceki aya göre yüzde 0.9 arttığını ve sanayideki kapasite kullanım oranının da yüzde 80'e yükseldiğini açıkladı.

Ekonomistler ortalama olarak sanayi üretiminin binde 4 artmasını, kapasite kullanım oranının da yüzde 79.6 olmasını bekliyorlardı.

Daha önce Mayıs ayı için binde 4 açıklanan sanayi üretimindeki artış oranı binde 3 olarak revize edildi; yüzde 79.4 olan Mayıs ayı kapasite kullanım oranı ise revize edilmedi.

Diğer yandan, ABD Çalışma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, Haziran ayında üretici fiyatları değişmedi. ABD'de, Haziran ayında enerji fiyatları yüzde 2 oranında artmasına karşın gıda fiyatları yüzde 1.1 oranında geriledi. Dalgalı seyreden bu sektörler dışındaki fiyatlara dayanan çekirdek endeks, otomobil ve kamyonetlerin fiyatlarında yaşanan büyük düşüş nedeniyle binde 1 düştü.

Söz konusu rapor, beklentilerin aksine olarak ABD'de bir enflasyon baskısının olmadığını ortaya koydu. Düşen taşıt fiyatları dışarıda tutulduğunda ise çekirdek üretici fiyatları endeksi geçen ay binde 2 oranında arttı.

AB ekonomisi sancılı

Euro Bölgesinin üçüncü büyük ekonomisi İtalya'nın ekonomik durulma yaşanması bekleniyor 2005 için yüzde 1 olarak bir büyüme bekleniyordu. Ancak yeni tahminler İtalyan ekonomisinin binde 3 daralacağı yönünde

Öte yandan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Euro Bölgesi'nde sadece faizleri indirmenin bölge ekonomisinin karşı karşıya olduğu zorlukların üstesinden gelmeye yetmeyeceğini kaydetti. Euro Bölgesi ekonomisine ilişkin bir rapor yayımlayan OECD, Avrupa Merkez Bankası'nın mevcut faiz politikasını korumasının makul olacağını ifade etti.

Bankanın enflasyonu gözlemeye devam etmesinin yerinde olacağını söyleyen OECD, ortamda yaşanacak olası bir değişiklik halinde gereken adımların atılması gerektiğini dile getirdi. Kuruluş, raporda faiz indiriminin yapısal reformlarla beraber hayata geçirildiği takdirde anlam kazanacağını da altını çizdi.

Avrupa Komisyonu'nun Ekonomik İşlemden Sorumlu Üyesi Almunia, Euro Bölgesi ülkelerinin kendi aralarındaki büyüme farklılıklarını gidermek için reformlara ağırlık verilmesi gerektiğini belirtti.

Avrupa Komisyonu, Portekiz'e bütçe açığını kapatması için üç yıl süre verdi. Avrupa Komisyonu'ndan yapılan açıklamada, Avrupa Birliği'nin (AB) bütçe açığı-

nın milli gelire oranının en fazla yüzde 3 olacağı yolundaki kriterini sağlaması için Komisyon'un Portekiz'e 2008 yılına kadar süre verdiği belirtildi.

Açıklamada, bütçe açığını hızlı bir şekilde düşürülmesinin Portekiz ekonomisini olumsuz yönde etkileyecek olması nedeniyle 2008 yılına kadar süre verildiği ifade edildi.

Portekiz'in bütçe açığının milli gelire oranının bu yıl yüzde 6.2 ulaşması bekleniyor. Bu oran, 25 ülkeden oluşan AB'nin 2004 yılında yüzde 2.9 olan bütçe açığının yaklaşık iki katı fazlasını ifade ediyor

Dünyanın sanayileşmiş sekiz ülkesi arasında yer alan İngiltere'de büyüme hızı yılın ikinci çeyreğinde yüzde 1.7 düzeyine indi. Bu rakam son 12 yılın en düşük büyüme hızına işaret ediyor.

İngiltere ekonomisi yılın ikinci yarısında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 1.7 büyüdü. Büyüme hızının son 12 yılın en düşük düzeyine inmesinde, imalat ve sanayi sektöründe gözlenen durgunluğun etkili olduğu ifade ediliyor.

İngiliz Ulusal İstatistik Bürosu, ekonominin ikinci çeyrekte bir önceki çeyreğe göre ise binde 4 büyüdüğünü açıkladı. İlk çeyrekte de binde 4 büyüyen ekonominin, ikinci çeyrekte binde 5 büyümesi bekleniyordu.

Vergi İstatistikleri

GELİR, KURUMLAR VE KATMA DEĞER VERGİSİNİN GENELBÜTÇE VERGİ GELİRLERİ İÇİNDEKİ İYİ (1988 - 2004) (MİLYAR TL.)							
YILLAR	Vergi Gelirleri Tahsilatı	Gelir Vergisi Tahsilatı	Vergi Gelirleri İçindeki Payı (%)	Kurumlar Vergisi Tahsilatı	Vergi Gelirleri İçindeki Payı (%)	Toplam KDV Tahsilatı (Dahilde+ İthalde)	Vergi Gelirleri İçindeki Payı (%)
1988	14,232	4,801	33.7	2,118	14.9	4,177	29.3
1989	25,550	9,871	38.6	3,598	14.1	6,461	25.3
1990	45,399	18,609	41.0	4,637	10.2	12,371	27.2
1991	78,643	33,355	42.4	7,063	9.0	22,832	29.0
1992	141,602	60,056	42.4	10,078	7.1	42,088	29.7
1993	264,273	106,661	40.4	19,132	7.2	81,877	31.0
1994	534,888 (1)	181,884	34.0	43,976	8.2	176,742	33.0
1994	587,760 (2)	181,884	30.9	43,976	7.5	176,742	30.1
1995	1,084,350	329,795	30.4	103,241	9.5	354,980	32.7
1996	2,244,094	676,017	30.1	189,338	8.4	743,026	33.1
1997	4,745,484	1,500,245	31.6	396,238	8.3	1,561,562	32.9
1998	9,228,596	3,481,752	37.7	748,383	8.1	2,725,083	29.5
1999	14,802,280	4,936,551	33.3	1,549,525	10.5	4,164,334	28.1
2000	26,503,698	6,212,977	23.4	2,356,787	8.9	8,379,554	31.6
2001	39,735,928	11,579,424	29.1	3,675,665	9.3	12,438,860	31.3
2002	59,631,868	13,717,660	23.0	5,575,495	9.3	20,400,201	34.2
2003	84,316,169	17,063,761	20.2	8,645,345	10.3	27,031,099	32.1
2004	101,061,191	19,688,330	19.5	9,619,359	9.5	34,325,168	34.0

(1) EDV, NAV ve EMTV Hariç
(2) EDV, NAV ve EMTV Dahil

NOT: 2004 YILI BÜTÇE KANUNUNDA VE ÖNCEKİ YILLARDA RED VE İADELER GELİRLER İÇERİSİNDE YER ALDIĞINDAN, 2004 YILI RAKAMLARINA DA RED VE İADELER DAHİL EDİLMİŞTİR

Kaynak : Gelirler Genel Müdürlüğü

Bütçe Gerçekleşmeleri

Bazı Konsolide Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Haziran (Milyon YTL)			2005 Yılı Bütçe Hedefi
	2004	2005	Artış (yüzde)	
Gelirler	49.806	61.511	19.0	126.490
Genel Bütçe Gelirleri	48.777	60.395	19.2	124.330
Vergi Gelirleri	39.839	48.570	18.2	106.617
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	12.136	13.535	10.3	26.408
Gelir Vergisi	7.719	9.053	14.7	18.413
Gelir Vergisi Terkifatı	6.749	7.994	15.5	
Kurumlar Vergisi	4.418	4.482	1.42	7.995
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	3.830	4.199	8.78	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	699	887	21.1	1.267
Motorlu Taşıtlar Vergisi	588	1.098	46.4	2.100
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	17.740	22.986	22.8	53.586
Dahilde Alınan KDV	5.013	5.773	13.1	13.825
Özel Tüketim Vergisi	11.234	14.559	22.8	36.562
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	673	852	21.0	1.187
Mal ve Hizmetlerden Alınan Diğer Vergiler	905	1.555	41.8	3.099
Dış Ticaretten Alınan Vergiler	7.666	8.814	13.0	20.314
İthalat Vergileri	7.115	8.136	12.5	18.699
Vergi Dışı Gelirler	8.308	11.100	25.1	17.238
Katma Bütçe Gelirleri	1.029	1.115	7.71	2.160
Harcamalar	64.391	65.379	1.51	155.628

EKONOMİK VERİLER

	2004	2003	2002	2001	2000	1999
GSMH (Cari fiyatlarla Trilyon TL)	428.932	356.681	275.032	176.484	125.596	78.283
GSMH (milyon dolar)	299.475	239.235	179.898	145.693	200.002	185.267
GSMH (Değişim Hızı 1987 fiyatlarıyla %)	9.9	5.9	7.9	-9.5	6.3	-6.1
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	4.172	3.383	2.598	2.123	2.965	2.879
Üretim Endeksi	119.7	109.0	100.5	92.1	101	95.6
Toplam İhracat (Milyon/Dolar)	62.774	46.877	35.081	31.334	27.775	26.587
Toplam ithalat (Milyon/Dolar)	97.161	68.734	50.832	41.399	54.503	40.671
Dış Ticaret Dengesi (Milyon/Dolar)	-34.388	-21.856	-15.751	-10.065	-26.728	-14.084
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	64.6	68.2	69.0	75.7	51.0	65.4
İşsizlik Oranı (%)	10.3	10.5	10.6	8.5	6.6	7.7
İç Borç Stoku (Trilyon TL)	224.483	194.387	149.869	122.157	36.421	23.005
Dış Borç Stoku (Milyon/Dolar Yeni Tanım)	153.160	145.805	130.353	895	118.802	103.025
Konsolide Bütçe Dış Borç Stoku (Milyon/Dolar)	68.400	63.408	56.830	38.760	39.522	34.580
Cari İşlemler Dengesi (Milyon/Dolar)	-15.573	-6.808	-1.789	3.390	-9.819	-1.360

(Bin YTL)	2005		2004		2003
	08 Temmuz	01 Temmuz	31 Aralık	09 Temmuz	26 Aralık
Emisyon	17.041.917	16.721.753	13.465.237	13.427.801	10.844.508
Para Arzı					
- M1	32.868.724	34.100.489	29.469.070	25.118.116	21.564.149
- M2	128.467.358	128.300.429	109.344.449	97.886.452	80.922.936
- M3	138.147.675	138.560.677	116.597.637	104.968.156	86.565.043
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	119.547.640	119.950.906	103.240.239	89.666.912	75.677.074
- Vadeli Tasarruf	80.066.662	79.152.641	66.705.794	61.942.170	50.174.043
- Vadesiz Tasarruf	8.377.113	9.928.955	8.348.626	6.266.535	5.853.366
- Vadeli Ticari	15.531.972	15.047.299	13.169.585	10.826.166	9.184.744
- Vadesiz Ticari	8.285.250	8.404.781	8.671.897	6.059.811	5.580.690
- Resmi Mevduat	7.286.643	7.417.230	6.344.337	4.572.230	4.884.231
Kredi Stoku	102.119.334	101.433.606	82.514.275	69.623.422	51.748.279
- Tüm Banka Kredileri	102.119.334	101.433.606	82.211.975	69.321.122	51.748.279
- M.B. Kredileri	0	0	302.300	302.300	0
Bank. El. Tah. ve Bono	121.627.773	120.321.949	113.944.740	105.695.549	97.459.504

Mevzuat Değişiklikleri

- 03 Temmuz 2005** - Katma Değer Vergisi Genel Tebliği (Seri No95)
- 05 Temmuz 2005** - Dokuzuncu Kalkınma Planı ile İlgili 2005/18 Sayılı Başbakanlık Genelgesi
- 06 Temmuz 2005** - 2005/9064 Bazı İlerde Vergi Dairesi Başkanlıklarının Kurulması Hakkında Karar
(MÜKERRER) - 2006 - 2008 Dönemi Bütçe Çağrısı
- 08 Temmuz 2005** - 5377 Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 2005/9077 İşverenlerin Elli veya Daha Fazla İşçi Çalıştırdıkları İşyerlerinde Çalıştırmaları Gereken Özürlü, Eski Hükümlü ve 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununun Ek 1 inci Maddesinin (B) Fıkrası Kapsamındaki Terör Mağduru Çalıştırma Oranlarının Belirlenmesine İlişkin Karar
- Uzlaşma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 09 Temmuz 2005** - 5386 Sosyal Sigortalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 13 Temmuz 2005** - 5388 Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun
- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Sanayi Araştırma-Geliştirme Projeleri Destekleme Programına İlişkin Yönetmelik
- 14 Temmuz 2005** - İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Kotasyon Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Hisse Senetleri Piyasası Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 17 Haziran 2005** - Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:24)
- 21 Temmuz 2005** - Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:350)
- 22 Temmuz 2005** - Cari Aya Ait Ek ve İptal Nitelikteki Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin İşverenler Tarafından İnternet Ortamında Sosyal Sigortalar Kurumuna Gönderilmesi (e-Bildirge Uygulaması) Zorunluluğu Hakkında Tebliğ
- 28 Temmuz 2005** - 2005/9145 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa Ekli (III) Sayılı Listede Yer Alan Mallarda Uygulanan Özel Tüketim Vergisi İle İlgili Ekli Karar'ın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar
- 30 Temmuz 2005** - Bağ-Kur İsteğe Bağlı Sigortalılık Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 31 Temmuz 2005** - Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışan Sigortalıların Tescili ile İlgili İşlemler, Başvurma ve Uymak Zorunda Oldukları Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik.

Vergi Takvimi

- 01.08.2005** - Motorlu Taşıtlar Vergisi 2.Taksit Ödemesi
- 01.08.2005** - Gelir Vergisi (Gayri Menkul Sermaye İratları) 2.Taksit Ödemesi
- 01.08.2005** - Gelir Vergisi 2.Taksit Ödemesi
- 08.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 09.08.2005** - 16-31 Temmuz Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde.Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 10.08.2005** - Nisan-Mayıs-Haziran 2005 Dönemine ait Kurum Geçici Verginin Beyanı
- 10.08.2005** - Nisan-Mayıs-Haziran 2005 Dönemine ait Gelir Geçici Verginin Beyanı
- 10.08.2005** - 16-31 Temmuz Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 15.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Tütün Mamüllerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Alkollü İçeceklere İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Kolalı Gazozlara İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemi Özel İletişim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 15.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 15.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine Ait Gider Vergilerinin (BSMV) Beyanı ve Ödenmesi
- 15.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Motorlu Taşıtların Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisi (Tescile Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödenmesi
- 17.08.2005** - Nisan-Mayıs-Haziran 2005 Dönemine ait Kurum Geçici Verginin Ödemesi
- 17.08.2005** - Nisan-Mayıs-Haziran 2005 Dönemine ait Gelir Geçici Verginin Ödemesi
- 22.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Beyanı
- 22.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın Beyanı
- 22.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Katma Değer Vergisi'nin Beyanı
- 22.08.2005** - Yarışma ve Çekilişler ile Futbol Müsabakalarına ait Müşterek Bahislerle İlgili Veraset ve İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 22.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Damga Vergisinin Beyanı
- 22.08.2005** - İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 24.08.2005** - 1-15 Ağustos Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde.Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 25.08.2005** - 1-15 Ağustos Dönemine ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 26.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Damga Vergisinin Ödenmesi
- 26.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Gelir Vergisi Stopajı'nın Ödemesi
- 26.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Katma Değer Vergisi'nin Ödemesi
- 26.08.2005** - Temmuz 2005 Dönemine ait Kurumlar Vergisi Stopajı'nın Ödemesi

BİLANÇO

Temmuz 2005
Kronoloji

- 01 Temmuz** Türk Telekom'un yüzde 55'ini 6 milyar 550 milyon dolara Oger Telecom aldı.
- 02 Temmuz** PKK tarafından döşenen mayına çarpan trende bulunan 5 güvenlik görevlisi şehit oldu.
- 03 Temmuz** Başbakan Erdoğan ve Yunanistan Başbakanı Karamanlis'in katıldığı törenle Hazar doğalgazını Avrupa'ya taşıyacak boru hattının temeli atıldı.
- 04 Temmuz** Türkiye'nin birçok bölgesinde yaz yağmurları sel baskınlarına neden oldu.
- 05 Temmuz** Kamu kesiminde çalışanların maaşlarına ilk yıl için yüzde 10 zam yapılması konusunda anlaşmaya varıldı.
- 06 Temmuz** 2012 Olimpiyat Oyunları düzenleme hakkını Londra elde etti.
- 07 Temmuz** El Kaide tarafından Londra'da üç ayrı metro istasyonu ve otobüse düzenlenen bombalı saldırılarda 37 kişi öldü 700 kişi yaralandı.
- 08 Temmuz** TBMM Komisyonu iki yılda 7 milyon ton kaçak akaryakıtın piyasaya sürüldüğünü saptadı.
- 09 Temmuz** Şemdinli'de PKK terör örgütünün uzaktan kumandalı mayınlarıyla 3 asker şehit oldu, 15 asker yaralandı.
- 10 Temmuz** AKP Ağrı Milletvekili Mehmet Melik Özmen kalp krizi geçirerek hayatını kaybetti.
- 11 Temmuz** Merkez Bankası, kaynağı bilinmeyen yöntemlerle Türkiye'ye 2003'ten bu yana 11 milyar dolar geldiğini açıkladı.
- 12 Temmuz** Uluslararası Araştırmalar Enstitüsü Irak'ta savaşın başından bu yana 39 bin sivilin yaşamını yitirdiğini açıkladı.
- 13 Temmuz** Irak'ta gerçekleştirilen intihar saldırısında 24 çocuk ve 1 ABD askeri öldü.
- 14 Temmuz** İngiltere, bombalama eylemini gerçekleştirenlerin görüntülerini yayınladı.
- 15 Temmuz** Millî Eğitim Bakanı Çelik hükümetin er yada geç YÖK'e müdahale edeceğini söyledi.
- 16 Temmuz** Kuşadası'nda bir minibüste patlayan bomba sonucu ikisi turist 5 kişi öldü.
- 17 Temmuz** Başbakan Erdoğan Soci'de Rusya Devlet Başkanı Putin ile görüştü.
- 18 Temmuz** Bankalararası Kart Merkezi Türkiye'de kredi kartı harcamalarının 40 milyar dolara ulaştığını açıkladı.
- 19 Temmuz** Genelkurmay ikinci Başkanı Başbuğ, Irak'a sınır ötesi hareket konusunda Türkiye'nin meşru müdafaa hakkı olduğunu söyledi.
- 20 Temmuz** ÖSS sınavına giren 57 bin 163 aday sıfır puan aldı.
- 21 Temmuz** Londra'da üç metro istasyonu ve bir otobüste patlama meydana geldi. Can kaybı olmadı.
- 22 Temmuz** Cumhurbaşkanı Sezer Bankacılık Yasasının üç maddesini veto etti.
- 23 Temmuz** Mısır'ın tatil bölgesinde düzenlenen bombalı saldırıda 88 kişi öldü.
- 24 Temmuz** İşçi Partisi Genel Başkanı Perinçek, İsviçre'de gözaltına alındı.
- 25 Temmuz** Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na Tülay Tuğcu seçildi.
- 26 Temmuz** Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunda TÜPRAŞ ilk sırada yer aldı.
- 27 Temmuz** İngiltere Başbakanı Blair, Türkiye'nin AB ile ek protokolü imzalamasının Kıbrıs Rum Kesimi'ni tanıyacağı anlamına gelmeyeceğini söyledi.
- 28 Temmuz** Bingöl'ün Yayladere ilçesi Belediye Başkanı Haşim Akyürek PKK'lı teröristler tarafından kaçırıldı.
- 29 Temmuz** Türkiye Gümrük Birliğini genişleten ek protokolü imzaladı. Rum yönetimini tanımadığını bir deklarasyonla dünyaya duyurdu.
- 30 Temmuz** Ankara'da 5.3 büyüklüğünde deprem meydana geldi.
- 31 Temmuz** CHP İstanbul İl kongresinde kavga çıktı.